

Ex Hymnis
Aurelii Prudentii

Περὶ Στεφανῶν,

in Act. Sanct. Bolland. T. I. ad Diem IV. Jun. p. 380 — 544.

Insignem meritis virum
Quirinum, placitum Deo,
Vrbis moenia Sisciae
Concessum sibi Martyrem
Complexu patrio fovent.

Sub Galerio Duce,
Qui tunc Illyricos sinus
Urgebat ditionibus,
Fertur Catholicam fidem
Illustrasse per exitum.

Non illum gladii rigor,
Non incendia, non ferae
Crudeli interitu necant;
Sed lymphis fluvialibus
Gurges tum rapit, abluit.

Nil refert, vitreo aequore
An de flumine sanguinis
Tingat passio Martyrem;
Aequae gloria provenit
Fluctu quolibet uvida.

Summo pontis ab ardui
Sanctae plebis Episcopus
In praeceptis fluvio datur,
Suspensum laqueo gerens
Ingentis lapidem molae.

Dejectum, placidissimo
Amnis vortice suscipit,
Nec mergi patitur sibi;
Miris vasta natatibus
Saxi pondera sustinens.

Scimus discipulum Petrum
Cum vestigia tingeret
Mortali trepidus pede
Dextrae subsidio tuae
Subjecisse solum solo.

Spectant eminus e solo
Doctorem pavidi greges;
Nam Christi populus frequens
Riparum sinuamina
Stipato agmine sepserat.

Sed Quirinus ut eminens
Os circumtulit. Heu! suo
Exemplo trepidas videt.
Nil ipse proprii memor
Inter stagna periculi,

Confirmat pia pectora,
Verbis mirificis rogans:
Ne quem talia terreant;
Ne constans titubet fides
Aut poenam putet emori.

Dicentem fluentibus
Amnis terga vehunt vadis;
Nec substrata profunditas
Saxoque et laqueo et viro
Audet sponte dehiscere.

Sensit Martyr Episcopus
Jam portam sibi praeripi,
Palnam mortis et exitus
Ascensumque negarier
Aeterni ad solium Patris.

Jesu Cunctipotens! ait,
Haud quam tibi gloria
Haec est insolita aut nova,
Calcare et fremitum maris,
Prona et flumina sistere.

Jam plenus titulus tui est,
Jam vis prodita nominis,
Qua gentilis hebet stupor;
Absolvas, praecor, Optime!
Hujus nunc animae moras.

Jordanem quoque novimus
Tortis vorticibus vagum,
Dum fertur rapido impetu
Ad fontem refluis retro
Confugisse meatibus.

Haec miracula sunt tuae
Virtutis, Domine! ut modo
Suspendat, leve praenatans
Summo gurgite fluminis
Cum collo scopolum traham.

Quid possis, probat amicus,
Qui vectat silicem, liquor.
Hoc jam, quod superest, cedo;
Quo nil est pretiosius,
Pro te, Christe Deus! mori.

Orantem, simul halitus
Et vox deserit et calor;
Scandit spiritus ardua;
Fit pondus grave saxeam,
Corpus suscipiunt aquao.

So sehr sich auch in dieser Hymne die Sprache des frommen und geistreichen Aurelius Prudentius über den streng-historischen Styl erhebt, so blickt doch aus der reizenden dichterischen Hülle überall strenge Wahrheitsliebe hervor, so daß in den vielen Strophen eben nicht mehr gesagt wird, als der heilige Hieronymus und Eusebius in wenigen Zeilen ihrer Chroniken sagen.

Ein weit vortrefflicheres Geschichtsdokument ist die umständliche Geschichte des Martertodes des heiligen Quirinus, Bischofes zu Sizzia, welche die Bollandisten aus den Handschriften des Monbritius und Surius folgendermassen liefern:

1. Cum mundi istius principes ad cruciandas animas diabolus commovisset et ubique Domini Ecclesiae diversis persecutionum tempestatibus ventilaret, suscitatis regnum amicis, per quos amplius adversus Dei populum praelia commoverat, agebat quotidie suae incrementa saevitiae. Prementibus itaque Maximiniani Imperatoris legibus christianus infestabatur exercitus; per Illyricum vero Diocletianus sacrilegis praeceptis in Christi populum hostiliter saeviebat, addito tyrannidi suae alio Maximo, in regno particeps, qui et suam rabiem et Diocletiani per omnem Illyricum ostenderet. Fere tamen ad omnes provinciarum iudices nefandorum principum sacrilegi apices mittebantur, ut in templis daemonum immolare cogerent Christianos; Christi ecclesiae clauderentur; Christi sacerdotes et ministri ut parerent legibus publicis et confiterentur Deos esse; quibus si thura nolint accendere, suppliciis diversis et morti subjacerent.
2. Inter multos autem, qui in Christi exercitu triumphabant, B. Quirinus, Episcopus Siscianus, a Maximo Praeside jussus est comprehendi. Quem cum studiose quaerent et Beatus id sensisset Episcopus, egressus est a civitate et fugiens comprehensus est et deductus. Cumque a Maximo Praeside interrogaretur, quo fugeret, Quirinus Episcopus respondit: Non fugiebam, sed jussum Domini mei faciebam; scriptum nobis est: si vos persequentur in una civitate, fugite in aliam. Maximus Praeses dixit: Quis hoc praecepit? Quirinus Episcopus respondit: Christus, qui verus est Deus. Maximus dixit: Et nescis, quia ubique te Imperatorum praecepta poterant invenire; et hic, quem Deum dicis verum,

comprehenso tibi subvenire non poterat; sicut et modo fugiens comprehensus es et deductus? Quirinus Episcopus respondit: Semper nobiscum est, et ubicumque fuerimus, Dominus, quem colimus, subvenire potest; et modo, cum apprehensus essem, mecum erat, et hic mecum est, confortans me, et ipse de meo ore tibi respondet. Maximus dixit: Multa loqueris et loquendo magnorum regum instituta differs. Lege ergo divinos apices et fac, quod jussum est. Quirinus Episcopus respondit: Ego imperatorum tuorum jussionem non audio, quia sacrilega est et contra Dei praecepta jubet servos Christi diis vestris immolare, quibus ego non servio, quia nihil sunt; Deus autem meus, cui servio, ipse est in coelo et in terra et in mari; ipse est in omni loco, omnibus autem superior, quia intra se continet omnia; quoniam per ipsum cuncta facta sunt et in ipso constant universa.

3. Maximus dixit: Per nimium tempus vivendo quasdam fabulas didicisti: supponuntur tibi thura et disce deos esse, quos nescis; non pravum consecuturus es munus intelligentiae, si praeceptis obediens esse volueris. Quod si ipse tibi non suaseris, ut devotus appareas, cognosce te subjiendum diversis injuriis, etiam morte terribili vitam tuam finiendam. Quirinus Episcopus respondit: Injurias, quas minaris, gloriam puto; et promissa mors, si merear, vitam dabit aeternam. Propterea Deo meo devotus esse cupio, non regibus tuis; neque enim deos credo esse, qui non sunt, et aris daemonum thura non pono, quia scio, aram esse Dei mei, in qua apta ei sacrificia boni odoris incendi. Maximus dixit: Video, quia te insania cogit ad mortem; sacrificia diis. Quirinus Episcopus respondit: Non sacrifico daemoniis, quia scriptum est: Omnes dii gentium daemonia; et: Qui sacrificant diis, eradicabuntur. Tunc Maximus Praeses jussit eum fustibus caedi, cui et dixit: Respice et agnosce potentes esse deos, quibus Romanorum servit imperium. Propter quod consentiens, eris sacerdos magno deo Jovi: alioquin ad Amantium Praesidem primae Pannoniae dirigeris, a quo dignam mortis sententiam excipias. Ergo ab stultitia tua reversus, acquiesce. Quirinus Episcopus respondit: Vere modo sacerdotio fungor, vere modo sacerdos effectus sum, si me ipsum Deo vero sacrificium obtulero. Et hoc, quod corpus meum caesum est, delector, nullum sentiens dolorem; ideoque affero me majoribus suppliciis, ut me, quibus praepositus fui in hac vita, sequantur ad illam aeternam vitam, ad quam per hujusmodi iter facile pervenitur.

4. Maximus Praeses dixit: Claudatur in carcere et gravetur catenis, donec superatus efficiatur. Quirinus Episcopus respondit: Non expavescio carcerem, credens Deum meum mecum esse in carcere, qui semper est cum suis cultori-

bus. Cumque ligatus fuisset, recluditur in carcerem Quirinus Episcopus et mittens se in orationem, dixit: Gratias tibi, Domine! qui propter te hae mihi illatae sunt contumeliae; et rogo, ut qui in hoc carcere detinentur, sentiant me cultorem veri Dei esse et credant, quia non est alius Deus, nisi tu. Media autem nocte apparuit splendor magnus in carcere; quem cum vidisset Marcellus, custos personarum, aperuit carcerem et prostravit se ad pedes B. Quirini Episcopi, dicens cum lacrimis: Ora pro me Dominum, quia credo, non esse alium Deum, nisi quem tu colis. Multum autem hortatus est eum Beatus Episcopus et consignavit eum in nomine Domine nostri Jesu Christi.

5. Post triduum autem Maximus jussit Quirinum Episcopum ad Amantium Praesidem ad primam Pannoniam duci, ut pro contumacia, quam in leges imperatorum exhibuerat, ultimam sententiam sustineret. Cumque deductus fuisset B. Quirinus ad primam Pannoniam (siquidem ad ripam Danubii per singulas civitates vinctus catenis ductus est) Amantio eodem die revertente de civitate Scarabetensi, offertur ei B. Quirinus Episcopus, quem Praeses ad urbem Sabariensem ad audiendum censuit repedari. Tunc ingredienti ad S. Quirinum Episcopum Christianae mulieres, cibum potumque obtulerunt ei. Quarum fidem intuens Beatus Episcopus, dum ea, quae offerunt, benedicit, catenae, quibus ligatae manus ejus et pedes fuerant, ceciderunt. Accepta igitur esca, regressis mulieribus, hi, qui eum custodiebant, Sabariam duxerunt. Quem Praeses Amantius per officium suum offerri sibi jussit in teatro. Qui cum oblatus fuisset, Amantius Praeses dixit: Requiro te, si ea, quae in Siscia apud juridicum Maximum gesta monstrantur, vera sunt. Quirinus Episcopus respondit: Apud Sisciam verum Deum confessus sum; ipsum semper colui, ipsum corde teneo; nec me ab eodem, qui unus Deus et verus est, homo poterit separare. Amantius Praeses dixit: Aetatem tuam dolemus maculari verberibus; tamen sensum tuum optamus emendare sermonibus et praemio promissae vitae corrigere, ut reliquum senectutis tuae tempus juxta legum imperialium sanctionem diis serviens perfruaris. B. Quirinus Episcopus respondit: Quid de aetate dubitas, quam fides inviolata reddere potest omnibus suppliciis fortiolem? Nec tormentis frangitur mea confessio, nec vitae praesentis delectatione corrigitur, nec timore mortis quamvis acerbae mentis meae soliditas perturbatur.

6. Amantius Praeses dixit: Cur instans es ad mortem, ut diis Romani imperii appareas indevotus, et contra hominum morem vitam tibi eligas denegandam; dum hi, qui evadere mortem cupiunt, negando quae gesserunt, tormenta deludunt? Tu autem ducis vitae tuae dulcedinem odiosam, et festinus curris ad mortem, imperatoribus contradicis. Pro-

pter quod adhuc te hortamur, ut vivas et vitam tuam redimas et cultorem te legum Romanorum exhibeas. Quirinus Episcopus dixit: Allocutio ista forte flectat animos pueriles, qui longioris vitae spatia suspirant: ego autem didici a Deo meo, ut debeam ad illam vitam pervenire, quae post mortem mortis intercessione non clauditur; et ideo ad temporalem hujus vitae terminum fidelis accedo. Non enim similis sum noxiorum, sicut potestas tua loquitur; illi enim, dum vivere cupiunt, negando Deum, verre, moriuntur. Ego autem ad aeternitatem vitae confitendo pervenio; nec vestris legibus acquiesco, qui Christi Dei mei legitima, quae fidelibus praedicavi, custodio. Amantius Praeses dixit: Diu te ad obedientiam regalium praeceptorum inclinare voluimus; sed quia rigore mentis domari non potuisti, eris in exemplum omnium Christianorum, ut formam tuae mortis, qui vivere cupiunt, expavescant.

7. Tunc inter ceteras, quas pertulit, passiones, jussit sancto Dei sacerdoti vel famulo molam ad collum ligari et in fluvii Sibarii undas demergi. Cumque de ponte praecipitatus fuisset in fluvium et diutissime supernataret et cum spectantibus locutus esset, ne suo terrerentur exemplo, vix orans ut mergeretur, obtinuit. Cujus corpus non longe ab eodem loco, ubi demersum fuerat, inventum est; ubi etiam locus orationis habetur. Sed ipsum sanctum corpus in basilica ad Scarabetensem portam est depositum, ubi major est pro meritis ejus frequentia procedendi. Passus est B. Quirinus, Episcopus Siscianus, Martyr Christi, sub die pridie Nonarum Juniarum et coronatus est a Domino nostro Jesu Christo, cui honor et gloria et potestas in saecula saeculorum. Amen.

8. Facta autem incursione Barbarorum in partes Pannoniae, populus Christianus de Scarabetensi urbe Romam fugiens, sanctum corpus Quirini Episcopi et Martyris afferentes, secum deduxerunt, quem via Appia milliario tertio sepelierunt in basilica Apostolorum Petri et Pauli, ubi aliquando jacuerunt et ubi S. Sebastianus, Martyr Christi, requiescit, in loco, qui dicitur Catacumbas: aedificantes nomini ejus dignam ecclesiam, ibique venerabile corpus ejus dui latuit; sed Spiritu Sancto disponente, qui non patitur Sanctorum suorum gloriam occultari, tempore Innocentiae II. Papae, ecclesiae S. Mariae trans Tiberim fundentis oleum fundatoris, quando eadem ecclesia fabricabatur, eodem Spiritu Sancto inspirante, consilio et mandato ejusdem Pontificis ac totius Romanae ecclesiae, Clerici Sanctae Mariae cum magna reverentia levaverunt pretiosissimum corpus gloriosissimi Quirini, Episcopi et Martyris, de eodem loco: quod cum timore Dei detulerunt in praedictam ecclesiam S. Mariae trans Tiberim; ac cum hymnis et orationibus in majori altari ejusdem ecclesiae

recondiderunt, ubi praestantur beneficia ejus usque in hodiernum diem. — Acta Sanctorum T. I. Junii, ad diem quartum, p. 380 — 384.

Wider die Glaubwürdigkeit dieser Erzählung läßt sich durchaus nichts Gründliches einwenden; und sowohl ihr innerer Gehalt als der Beifall anderer Schriftsteller sichert dieselbe so, daß selbst die Zweifel des gelehrtesten und scharfsinnigsten Kritikers, Tillemont, verschwinden. Man wird in der vorliegenden Darstellung nichts finden, was dem Geiste des Zeitalters und dem Geiste eines Jüngers Jesu aus der ersten Kirche nicht entspreche. Nirgend ist Widerspruch; vielmehr stimmen Reden und Handlungen, Leben und Tod zusammen, um ein rührendes Schauspiel für das betrachtende Auge der Menschen und ein würdiges für jenes der Gottheit selbst zu bilden. Auch der Styl ist dem Stoffe, dem Lehrer und dem Zeitalter vollkommen angemessen und ein entscheidender Zeuge einer getreuen Wahrheitsliebe. Neben all' diesem gibt aber dieser Erzählung der Umstand das allergrößte historisch-kritische Gewicht, daß sie in vielen Angaben die unverkennbarsten Spuren enthält, daß der redliche Verfasser zuverlässig zu der Zeit, oder bald nach der Begebenheit und noch dazu in dem Orte gelebt hatte, in welchem die Begebnisse mit dem frommen Martyrer Quirinus vorgefallen sind. Diese Erzählung stimmt auch in den wesentlichen Punkten ganz mit der Hymne des Prudentius und mit den Nachrichten in der Chronik des Eusebius überein; doch so, daß es sich aus einer genauen Vergleichung der Hymne mit dieser Erzählung als gewisses Resultat ergibt, daß weder der in Pannonien einheimische Erzähler, noch Aurelius Prudentius im entfernten Spanien einander etwas abgeborgt, sondern daß Beide unabhängig von einander geschrieben haben. Aus eben dieser Vergleichung und den daraus bemerkbaren Verschiedenheiten der Angaben des Prudentius von jenen der Erzählung erhellt endlich noch ganz überzeugend, daß die Erzählung älter und ihrem ganzen Inhalte nach der Hymne des Prudentius vorzuziehen sey.